

Απόψεις εκπαιδευτικών για τη θέση της Πληροφορικής στα δημοτικά σχολεία διευρυμένου ωραρίου.

Θ. Μπράτιτσης¹, Δ.Χασανίδης¹, Α. Χατζόπουλος¹

¹ Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
bratitsis@uowm.gr, chatzopoulosa@hotmail.com, dchasani@gmail.com

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη των απόψεων εκπαιδευτικών δημοτικής εκπαίδευσης και καθηγητών ειδικοτήτων που δίδασκαν στα δημοτικά με αναμορφωμένο πρόγραμμα σπουδών, αναφορικά με τη θέση της πληροφορικής στα δημοτικά σχολεία διευρυμένου ωραρίου, αλλά και την άποψη τους για την επιτυχία του νέου προγράμματος που εφαρμόστηκε πιλοτικά σε 800 δημοτικά σχολεία κατά την προηγούμενη σχολική χρονιά. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε τρεις επαρχιακές πόλεις της Ελλάδος και τη Θεσσαλονίκη. Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν το ερωτηματολόγιο. Η έρευνα αποκάλυψε ότι η πλειονότητα των συμμετεχόντων θεωρούν ότι οι έννοιες της πληροφορικής θα πρέπει να διδάσκονται από εκπαιδευτικούς ειδικότητας πληροφορικής. Επίσης οι απόψεις των εκπαιδευτικών δίστανται αναφορικά με την επιτυχία του πιλοτικού προγράμματος μετά το πέρας της σχολικής χρονιάς 2010-2011.

Λέξεις κλειδιά: δημοτικό, δάσκαλοι, πληροφορική, δημοτικά διευρυμένου ωραρίου

Abstract

The purpose of this thesis is to identify the position of Information Technology in Primary Schools of Extended Schedule by exploring the results of a research into the views of Primary school teachers and specialty teachers working in schools with a Revised Curriculum. In addition, the study investigates their viewpoints concerning the success of the new program piloting in 800 Primary schools during the previous school year. The research was conducted in three provincial Greek towns and Thessaloniki. A questionnaire was used as the research tool. The results revealed that the majority of respondents hold that the notions of Computer Studies should be taught by Computer Science specialty teachers. Moreover, the findings provide evidence of a divergence in teacher's views as far as the success in the implementation of the Pilot Program is concerned.

Keywords: primary school, teachers, computer science, primary schools of extended schedule

1. Εισαγωγή

Η εξέλιξη της τεχνολογίας και η εξάπλωση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών σε όλους τους τομείς της καθημερινής ζωής δεν αποτελεί καινούργια φαινόμενο. Την τελευταία δεκαετία ωστόσο παρατηρείται μια ραγδαία εξάπλωση, η οποία επηρεάζει όλους τους τομείς της καθημερινότητας. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission,

2002): «... οι πληροφοριακές τεχνολογίες έχουν μεταβάλει τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν οι μαθητές, τον τρόπο με τον οποίο οι επιστήμονες διεξάγουν τις έρευνες και τον τρόπο με τον οποίο οι κυβερνήσεις παρέχουν στους πολίτες τις διάφορες υπηρεσίες...». Στην Ελλάδα, η τελευταία εξέλιξη ήταν το Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (ΕΑΕΠ), το οποίο εφαρμόστηκε πιλοτικά το προηγούμενο σχολικό έτος σε 800 ολόημερα δημοτικά σχολεία. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη των απόψεων των εκπαιδευτικών δημοτικής εκπαίδευσης και καθηγητών ειδικοτήτων που δίδασκαν στα δημοτικά με αναμορφωμένο πρόγραμμα σπουδών, αναφορικά με τη θέση της πληροφορικής στα δημοτικά σχολεία διευρυμένου ωραρίου, αλλά και την άποψη τους για την επιτυχία του νέου προγράμματος. Η εργασία δομείται ως εξής: αρχικά περιγράφεται η πορεία που ακολουθήθηκε αναφορικά με την εισαγωγή της Πληροφορικής στη εκπαίδευση, δίνοντας έμφαση στην Ελληνική πραγματικότητα. Ακολούθως παρουσιάζονται η εξαγγελίες του Υπουργείου Παιδείας για το ψηφιακό σχολείο. Στη συνέχεια αναλύεται η μεθοδολογία της έρευνας που διεξήχθη και παρουσιάζονται τα αποτελέσματα, πριν από την καταληκτική συζήτηση.

2. Πληροφορική και Εκπαίδευση

Στη βιβλιογραφία καταγράφονται τρία μοντέλα ένταξης της Πληροφορικής στην εκπαιδευτική διαδικασία: το *τεχνοκρατικό*, το *ολιστικό* και το *πραγματολογικό*. (Μακράκης & Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη, 1996). Σύμφωνα με το *τεχνοκρατικό* μοντέλο η ένταξη της πληροφορικής στην εκπαίδευση γίνεται ως ανεξάρτητο γνωστικό αντικείμενο, το οποίο δίνει έμφαση τόσο σε επίπεδο πληροφοριακού αλφαριθμητισμού όσο και σε υψηλότερο επίπεδο γνώσεων πληροφορικής. Από την άλλη μεριά, στο *ολιστικό* μοντέλο η πληροφορική δεν αποτελεί ανεξάρτητο γνωστικό αντικείμενο, αλλά ενσωματώνεται οριζόντια και διαθεματικά σε όλα τα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος ως εργαλείο διδασκαλίας και μάθησης. Τέλος, το *πραγματολογικό* μοντέλο αποτελεί ουσιαστικά ένα συνδυασμό των δύο παραπάνω στο οποίο προτείνεται ένα αυτόνομο μάθημα Πληροφορικής, ενώ παράλληλα γίνεται προσπάθεια για εξάπλωση των νέων τεχνολογιών σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα.

2.1 Η Πληροφορική στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η εισαγωγή της Πληροφορικής στα ελληνικά αναλυτικά προγράμματα έγινε στα μέσα της δεκαετίας του '80 με την εισαγωγή ενός μαθήματος προγραμματισμού στα τεχνικά-επαγγελματικά και πολυκλαδικά λύκεια (Μακράκης & Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη, 1996). Ακολούθησε το γυμνάσιο, όπου στις αρχές της δεκαετίας του '90 εισήχθη ένα μάθημα Πληροφορικής, που είχε ως στόχο τον «πληροφοριακό αλφαριθμητισμό».

Ακολούθως, το ΕΠΠΣ Πληροφορικής (1997) προσπάθησε να εντάξει την Πληροφορική και τις ΤΠΕ στην εκπαίδευση με ενοποιημένο τρόπο (Κόμης, 2004). Με το ΕΠΠΣ εισάγονται τα μαθήματα *Εφαρμογές Υπολογιστών* (επιλογής) και *Τεχνολογία Επικοινωνιών* (υποχρεωτικό) στη Β' Λυκείου και *Εφαρμογές Υπολογιστών*, *Τεχνολογία Υπολογιστικών Συστημάτων & Λειτουργικά Συστήματα* και *Πολυμέσα – Δίκτυα* ως μαθήματα επιλογής στη Γ' Λυκείου. Παράλληλα υπάρχει και το υποχρεωτικό μάθημα *Ανάπτυξη Εφαρμογών σε Προγραμματιστικό Περιβάλλον* (ΑΕΠΠ) το οποίο εξετάζεται πανελλαδικά στην Τεχνολογική κατεύθυνση της Γ' Λυκείου έχοντας ως γενικό σκοπό οι μαθητές να αναπτύξουν αναλυτική και συνθετική σκέψη, να αποκτήσουν ικανότητες μεθοδολογικού χαρακτήρα και να μπορούν να επιλύουν απλά σχετικά προβλήματα (ΕΠΠΣ, 1997). Τελικά το ΕΠΠΣ Πληροφορικής υποκαταστάθηκε σταδιακά από το ΔΕΠΠΣ (2003), με το οποίο η Πληροφορική εντάσσεται πλήρως στη δευτεροβάθμια και πρωτοβάθμια εκπαίδευση και στο νηπιαγωγείο. Ειδικότερα, με το θεσμό των ολοήμερων δημοτικών σχολείων, οι ΤΠΕ διδάσκονται στην ευέλικτη ζώνη του ολοήμερου σχολείου σε όλες τις τάξεις.

2.2 Το Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (ΕΑΕΠ)

Η τελευταία ουσιαστική εξέλιξη όσον αφορά την Πληροφορική είναι το Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (ΕΑΕΠ, 2010), το οποίο προωθήθηκε στα πλαίσια του ΕΣΠΑ 2007-2013. Το ΕΑΕΠ εφαρμόστηκε πιλοτικά τη σχολική χρονιά 2010-2011 σε 800 δημοτικά σχολεία, σε ολόκληρη την Ελλάδα, με στόχο να επεκταθεί σε όλα τα δημοτικά σχολεία τα επόμενα χρόνια. Στο αναλυτικό του πρόγραμμα περιλαμβάνει την εισαγωγή νέων γνωστικών αντικειμένων στο πρωινό ωρολόγιο πρόγραμμα του δημοτικού σχολείου. Ανάμεσα σε αυτά είναι και η εισαγωγή του μαθήματος «Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών» (ΤΠΕ), το οποίο διδάσκεται δύο ώρες εβδομαδιαία σε όλες τις τάξεις του δημοτικού, πέρα από τη διδασκαλία του ως μάθημα στην απογευματινή ευέλικτη ζώνη.

Σύμφωνα με το ΕΑΕΠ (2010): «Σκοπός της διδασκαλίας της Πληροφορικής στο ολοήμερο δημοτικό είναι να αποκτήσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες μια αρχική, συγκροτημένη και σφαιρική αντίληψη των βασικών λειτουργιών του υπολογιστή, μέσα σε μια προοπτική «τεχνολογικού αλφαριθμητισμού» και αναγνώρισης της Τεχνολογίας της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών, αναπτύσσοντας παράλληλα ευρύτερες δεξιότητες κριτικής σκέψης, δεοντολογίας, κοινωνικής συμπεριφοράς αλλά και διάθεσης για ενεργοποίηση και δημιουργία τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε συνεργασία με άλλα άτομα ή ως μέλη μιας ομάδας...».

2.3 Το Ψηφιακό Σχολείο

Παράλληλα με τις ανακοινώσεις για την πιλοτική εφαρμογή του ΕΑΕΠ, παρουσιάστηκε και το «ψηφιακό σχολείο». Σύμφωνα με τις εξαγγελίες του ΥΠΔΒΜΘ, «το ψηφιακό σχολείο αποτελεί μια ολιστική προσέγγιση για την ανάπτυξη

όλων των παραμέτρων που η διεθνής εμπειρία αναδεικνύει ως κρίσιμες για την επιτυχή εισαγωγή της Πληροφορικής και των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) γενικότερα στο σχολείο, προς όφελος του μαθητή». Η υλοποίηση του ψηφιακού σχολείου ήταν οργανωμένη στους εξής πέντε βασικούς άξονες:

- 1) «Ενίσχυση των υποδομών δικτύου και του ηλεκτρονικού εξοπλισμού των σχολείων με στόχο την δημιουργία της ψηφιακής τάξης. Η ψηφιακή τάξη πρέπει να έχει γρήγορη σύνδεση με το διαδίκτυο, να είναι εξοπλισμένη με διαδραστικά συστήματα διδασκαλίας (π.χ. διαδραστικοί πίνακες), ενώ ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές πρέπει να μπορούν να αλληλεπιδρούν με δυναμικό τρόπο με τη χρήση όλων των σύγχρονων εργαλείων των ΤΠΕ.»
- 2) «Πλούσιο, διαδραστικό και αντιστοιχημένο με τα προγράμματα σπουδών ψηφιακό υλικό (e-books) για όλες τις τάξεις και τα μαθήματα.»
- 3) «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην εκπαιδευτική αξιοποίηση ΤΠΕ»
- 4) «Ολοκληρωμένο σύστημα ηλεκτρονικής διοίκησης της εκπαίδευσης και διαχείρισης εκπαιδευτικών δεδομένων.»
- 5) «Οριζόντιες υποστηρικτικές δράσεις.»

Επιπρόσθετα, για την υλοποίηση του ψηφιακού σχολείου σχεδιάστηκαν οι ακόλουθες δράσεις:

A) Ψηφιακή τάξη (δίκτυα και εξοπλισμοί)

- Συστήματα διαδραστικής διδασκαλίας (διαδραστικούς πίνακες και βιντεοπροβολείς) σε 5200 Δημοτικά (85% του συνόλου).
- Φορητό εργαστήριο H/Y (15 H/Y, 1 WiFi, 30 USB Memory Sticks, 1 ερμάριο τροχήλατο) στα 800 πιλοτικά ολοήμερα σχολεία.
- Έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή, σε 400 σχολεία σε απομακρυσμένες περιοχές.
- Ευρυζωνική σύνδεση, σε 1300 σχολεία σε 57 δήμους μέσω οπτικών ινών

B) Ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο (e-books)

- Δημιουργία δημόσιας διαθέσιμης ψηφιακής πλατφόρμας ανοικτού λογισμικού, με δυνατότητες ενεργού εμπλοκής των χρηστών με εργαλεία Web 2.0 στην οποία θα είναι ενσωματωμένα.
- Όλα τα βιβλία θα είναι διαθέσιμα σε ψηφιακή μορφή και εμπλουτισμένα με πρόσθετο διαδραστικό υλικό (animations, videos, υπερσυνδέσμους, κλπ).
- Ψηφιακή υποστηρικτική διδασκαλία (βιντεοσκοπημένες πρότυπες διδασκαλίες) για τα βασικά μαθήματα των Πανελλαδικών Εξετάσεων.
- Σχέδια μαθημάτων για κάθε ενότητα όπου εντάσσονται οι νέες τεχνολογίες στη διδασκαλία.
- Πρόσθετο ψηφιακό υλικό όπως φωτογραφίες, βίντεο, ψηφιακά εκπαιδευτικά παιχνίδια αντιστοιχημένο ανά ενότητα μαθημάτων από ψηφιακά αρχεία (ΕΡΤ, ΓΑΚ, Βιβλιοθήκες, Μουσεία, κλπ).
- Δυνατότητες τοπικής εκπαιδευτικής διαχείρισης της κάθε τάξης (ανταλλαγή εργασιών μεταξύ μαθητών-εκπαιδευτικών, ανακοινώσεις, διαγωνίσματα, βαθμολογίες, απουσίες, κλπ).

Γ) Επιμόρφωση εκπαιδευτικών

- Σε εξέλιξη βρίσκεται η διαδικασία για την επιμόρφωση 103.000 εκπαιδευτικών (57.2% του συνόλου) στην διδακτική αξιοποίηση των εργαλείων ΤΠΕ στα μαθήματα ειδικότητας τους και στη χρήση διαδραστικών πινάκων και της ψηφιακής εκπαιδευτικής πλατφόρμας.
- Δημιουργία ειδικής e-πλατφόρμας για επιμόρφωση των εκπαιδευτικών από απόσταση
- Ηλεκτρονική διοίκηση της εκπαίδευσης
- Αντικατάσταση των υφιστάμενων συστημάτων καταγραφής δεδομένων του εκπαιδευτικού συστήματος (e-survey, e-school, e-data center, ολοκληρωμένο σύστημα διορισμών και προσλήψεων) με ένα ενιαίο διαλειτουργικό σύστημα, στο οποίο θα μπορεί να έχει πρόσβαση ο καθένας, ανάλογα με το επίπεδο της λειτουργίας του (π.χ. ο γονιός του παιδιού του, ο εκπαιδευτικός της τάξης του, ο σχολικός σύμβουλος των σχολείων που εποπτεύει, κ.ο.κ).
- Ανάπτυξη ιστοσελίδας σε κάθε σχολείο και αποκεντρωμένη υπηρεσία του Υπουργείου, προκειμένου να αναρτώνται οι αποφάσεις και τα πεπραγμένα τους, στην κατεύθυνση της διαφάνειας και της κοινωνικής λογοδοσίας.
- Δημιουργία για όλα τα σχολεία της χώρας της ηλεκτρονικής τους καρτέλας, στην οποία θα αναγράφονται πλήρως όλα τα στοιχεία τους (μαθητές, προσωπικό, εξοπλισμός, κλπ).

Δ) Οριζόντιες υποστηρικτικές δράσεις

- Ανάπτυξη συστήματος υποστήριξης των σχολείων (helpdesk) σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Προώθηση της αριστείας και της καινοτομίας στη χρήση των ΤΠΕ από την εκπαιδευτική κοινότητα (βραβεία, διαγωνισμοί, κλπ).
- Διεξαγωγή μικρών ερευνών ανίχνευσης των τεχνικών και παιδαγωγικών προϋποθέσεων για την καλή ένταξη των ΤΠΕ στο σχολείο καθώς και αξιολόγησης πειραματικών και καινοτομικών δράσεων.
- Πιστοποίηση των γνώσεων στις ΤΠΕ, όλων των μαθητών, στη Γ' Γυμνασίου.
- Ανάλυση δράσης με στόχο την ενημέρωση γονέων, μαθητών και εκπαιδευτικών για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου (safer internet).
- Μετατροπή της εκπαιδευτικής τηλεόρασης σε πολυμεσική πλατφόρμα, συνδεδεμένης με τις σημαντικότερες υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης, που θα προσφέρει στην εκπαιδευτική κοινότητα το περιβάλλον για να σχεδιάσουν και να πραγματοποιήσουν τα δικά τους projects

3. Έρευνα

Η ένταξη της Πληροφορικής στην Εκπαίδευση πέρασε διάφορα στάδια για 25 χρόνια περίπου, μέχρι την εξαγγελία για το Ψηφιακό Σχολείο. Στο πλαίσιο αυτό, στόχος της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε ορισμένα από τα σχολεία που επιλέχθηκαν για την πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος αυτού, για την θέση της πληροφορικής στο δημοτικό σχολείο.

3.1 Δείγμα

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν 75 εκπαιδευτικοί, 58 γυναίκες (77,3%) και 17 άντρες (22,7%), οι οποίοι δίδασκαν σε δημόσια δημοτικά σχολεία της Θεσσαλονίκης, της Έδεσσας, της Βέροιας και της Φλώρινας. Στον Πίνακα 1 παρουσιάζεται η ηλικιακή κατανομή του δείγματος

Πίνακας 1: Ηλικιακές κατηγορίες δείγματος

A/A	Ηλικιακή Ομάδα	Συχνότητα	Ποσοστό %
1	20-30	11	14,7
2	30-40	19	25,3
3	40-50	39	52
4	50+	6	8
Σύνολο:		75	100

Επίσης, όσον αφορά τις ειδικότητες που συμμετείχαν στην έρευνα τα χαρακτηριστικά του δείγματος παρουσιάζονται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 2: Ειδικότητες δείγματος

A/A	Ειδικότητα	Συχνότητα	Ποσοστό %
1	Δάσκαλοι	58	77,3
2	Καθηγητές Πληροφορικής	6	8
3	Καθηγητές Μουσικής	1	1,3
4	Καθηγητές Θεατρολογίας	1	1,3
5	Δάσκαλοι Ειδικής Αγωγής	2	2,7
6	Καθηγητές Φυσικής Αγωγής	2	2,7
7	Καθηγητές Αγγλικής Γλώσσας	4	5,3
8	Καθηγητής Εικαστικών	1	1,3
Σύνολο:		75	100

3.2 Μεθοδολογία της έρευνας

Το ερευνητικό εργαλείο για τη συλλογή των δεδομένων ήταν το ερωτηματολόγιο. Οι ερωτήσεις του εργαλείου ήταν χωρισμένες σε 3 μέρη. Το πρώτο μέρος είχε ως σκοπό τη συγκέντρωση πληροφοριών για δημογραφικά και εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων και περιείχε ερωτήσεις κλειστού τύπου όσον αφορά την πιλοτική εφαρμογή του ΕΑΕΠ τη σχολική χρονιά 2010-2011. Το δεύτερο μέρος περιείχε

ερωτήσεις για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών στις ερωτήσεις του δεύτερου μέρους δεν επεξεργαστήκαν περισσότερο στα πλαίσια της παρούσας εργασίας. Το τρίτο μέρος περιείχε ερωτήσεις σχετικά με τη θέση της Πληροφορικής στο δημοτικό σχολείο. Στην πλειονότητα των ερωτήσεων, εκτός από την απάντηση, ζητήθηκε και μια σύντομη τεκμηρίωση από τους συμμετέχοντες έτσι ώστε να δοθεί η δυνατότητα περαιτέρω ανάλυσης και τεκμηρίωσης των αποτελεσμάτων. Τα ερευνητικά ερωτήματα στα οποία καλείται να απαντήσει η παρούσα εργασία είναι:

- 1) Ποια είναι η άποψη των εκπαιδευτικών για την επιτυχία του πιλοτικού προγράμματος που εφαρμόστηκε τη σχολική χρονιά 2010-2011 στα 800 δημοτικά σχολεία με αναμορφωμένο πρόγραμμα σπουδών;
- 2) Είναι σε θέση οι εκπαιδευτικοί δημοτικής εκπαίδευσης που έχουν παρακολουθήσει τα προγράμματα επιμόρφωσης Α επιπέδου (ή και Β επιπέδου) να διδάξουν τις έννοιες Πληροφορικής που απαιτούνται, στα πλαίσια της εισαγωγής της ως γνωστικό αντικείμενο στο Δημοτικό σχολείο;
- 3) Θεωρούν ορθή την επιλογή του Υπουργείου να δημιουργήσει οργανικές θέσεις ΠΕ 19 – ΠΕ 20, ώστε να εισαχθεί ολοκληρωμένα το μάθημα της Πληροφορικής στο Δημοτικό Σχολείο;
- 4) Θεωρούν οι εκπαιδευτικοί σωστή την ενέργεια του υπουργείου να προχωρήσει στην εισαγωγή της Πληροφορικής ως γνωστικό αντικείμενο στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, με ταυτόχρονη (πιθανή) υποβάθμιση των αντίστοιχων μαθημάτων στις τελευταίες τάξεις του Λυκείου;

Η επεξεργασία των απαντήσεων έγινε με το στατιστικό πακέτο SPSS 19.0.

4. Αποτελέσματα

Όσον αφορά το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, αν οι εκπαιδευτικοί θεωρούν επιτυχημένη την εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2010-2011, το 44% του δείγματος είχε θετική άποψη, ενώ το 46,7% αρνητική. Το 9,3% δεν απάντησε στην ερώτηση. Κατά την τεκμηρίωση της παραπάνω απάντησης τους, το 12% θεώρησε αποτυχημένο το πιλοτικό πρόγραμμα λόγω απουσίας κατάλληλης υποδομής και οργάνωσης, το 4% λόγω έλλειψης προσωπικού, το 4% λόγω ελλιπούς χρηματοδότησης, το 2,7% θεωρούσε γενικότερα αρνητικό το εν λόγω πιλοτικό πρόγραμμα και το 24% το θεωρούσε αποτυχημένο λόγω της πρόκλησης περισσότερης κούρασης στα παιδιά. Οι εκπαιδευτικοί που είχαν θετική άποψη για την επιτυχία του προγράμματος δεν τεκμηρίωσαν τις απαντήσεις τους για την επιτυχία του προγράμματος.

Άμεσα συσχετιζόμενο με το παραπάνω αποτέλεσμα είναι το ερώτημα, αν το σχολείο που διδάσκουν οι εκπαιδευτικοί εξοπλίστηκε, σύμφωνα με τις εξαγγελίες του ΥΠΔΒΜΘ, στο οποίο το 53,3% δεν γνώριζε τα απαραίτητα στοιχεία για να απαντήσει, ενώ το 2,7% δεν απάντησε καθόλου. Από τους υπόλοιπους, η πλειοψηφία (92%) απάντησε θετικά. Από την ανάλυση των απαντήσεων διαπιστώθηκε ότι το

46,7% των σχολείων εξοπλίστηκε με περισσότερους από 7 Η/Υ. Ειδικότερα για την προμήθεια διαδραστικών πινάκων, στο 40% των σχολείων δεν έγινε κάτι τέτοιο, ενώ μόνο για το 17,3% των σχολείων οι εκπαιδευτικοί έδωσαν καταφατική απάντηση. Ένα σημαντικό ποσοστό (42,7%) δεν γνώριζε με πόσους διαδραστικούς πίνακες εξοπλίστηκαν τα σχολεία τους. Τέλος για την προμήθεια βιντεοπροβολέων, το 49,3% των εκπαιδευτικών απάντησε ότι δεν στάλθηκε τέτοιος εξοπλισμός στο σχολείο τους, το 46,7% δεν γνώριζε και μόνο ένα 4% απάντησε θετικά. Φυσικά, μέρος του απαραίτητου εξοπλισμού μπορεί να προϋπήρχε σε ορισμένα σχολεία, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις ενδέχεται οι εκπαιδευτικοί να μην ήταν πλήρως ενημερωμένοι για την εξόπλιση του σχολείου τους με νέα προϊόντα. Έτσι, σε ένα βαθμό ίσως να επηρεάζεται η άποψη των ερωτώμενων για την επιτυχία του πιλοτικού προγράμματος από την πιθανή «μη ικανοποίησή τους» από τις προμήθειες σε νέο εξοπλισμό.

Στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, περίπου οι μισοί εκπαιδευτικοί (49,3%) δήλωσαν ότι δεν είναι σε θέση να διδάξουν τις έννοιες της πληροφορικής που απαιτούνται στα πλαίσια της εισαγωγής της ως γνωστικό αντικείμενο στο δημοτικό σχολείο. Αναλυτικότερα: α) θεωρούν πως δεν έχουν τις κατάλληλες γνώσεις (25,4%), β) πιστεύουν ότι το μάθημα θα πρέπει να διδάσκεται από κάποιον ειδικό της πληροφορικής (18,7%), και γ) θεωρούν ότι η επιμόρφωση που έλαβαν σχετικά με τις ΤΠΕ στην εκπαίδευση ήταν ελλιπής (4%). Αντίθετα, το 36% θεώρησε ότι μπορεί να διδάξει έννοιες της πληροφορικής, με το 1/3 αυτών να μην τεκμηριώνει την απάντησή του. Οι υπόλοιποι: α) πιστεύουν ότι έχουν την απαραίτητη παιδαγωγική κατάρτιση για να το κάνουν (2,7%), β) πιστεύουν ότι είναι εφικτό κάτι τέτοιο στις μικρές τάξεις παρόλο που δεν είναι καθηγητές πληροφορικής (2,7%), και γ) θεωρούν ότι μπορεί να γίνουν ικανοί αν δεχθούν την κατάλληλη επιμόρφωση (13,3%).

Αναφορικά με το τρίτο ερευνητικό ερώτημα, το 85,3% του δείγματος έκρινε σωστή τη θέση οργανικών θέσεων καθηγητών Πληροφορικής από το ΥΠΔΒΜΘ. Η στάση τους αυτή βρίσκεται σε συμφωνία με τις απαντήσεις τους στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, όπου η πλειοψηφία (49,3+18,7=60%) θεωρεί είτε ότι δεν είναι σε θέση να διδάξει βασικές έννοιες πληροφορικής είτε ότι η Πληροφορική πρέπει να διδάσκεται από κάποιον ειδικό.

Το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα αφορά στις απόψεις των εκπαιδευτικών για τη θέση της πληροφορικής στα προγράμματα σπουδών, καλώντας τους να δηλώσουν αν θεωρούν σωστή ή όχι την εισαγωγή της πληροφορικής στο δημοτικό. Παράλληλα ερωτήθηκαν αν κρίνουν τη διαφαινόμενη υποβάθμιση των αντίστοιχων μαθημάτων στο λύκειο, ορθή επιλογή ή όχι. Το 52% θεωρεί λανθασμένη την υποβάθμιση της πληροφορικής στο λύκειο, ενώ το 5,3% θεωρεί ότι τα αντίστοιχα μαθήματα πρέπει να αναβαθμιστεί περαιτέρω. Επιπλέον, το 14,7% πιστεύει ότι θα πρέπει να υπάρχουν μαθήματα πληροφορικής σε όλες της τάξεις της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Συνεπώς διαφωνεί με την ενδεχόμενη υποβάθμιση των μαθημάτων του λυκείου. Αντίθετα, μόνο το 16% θεωρεί σωστή την υποβάθμιση του μαθήματος στο λύκειο. Τέλος, το 12% δεν απάντησε στην ερώτηση. Στο πλαίσιο της γενικότερης αξιολόγησης της θέσης της Πληροφορικής στα προγράμματα σπουδών, οι

εκπαιδευτικοί ερωτήθηκαν επιπλέον, αν πρέπει οι μαθητές να αποκτούν γνώσεις και βασικές δεξιότητες στη πληροφορική κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Η ερώτηση αυτή στηρίχθηκε και στο γεγονός ότι η πιστοποιημένη γνώση χρήσης υπολογιστών είναι, συχνά, απαραίτητο προσόν στην αγορά εργασίας, τόσο στον ιδιωτικό, όσο και στο δημόσιο τομέα. Το 76% απάντησε πως πρέπει οι μαθητές να αποκτούν βασικές γνώσεις και δεξιότητες και μάλιστα με επίσημη κρατική πιστοποίηση, με το 20% αυτών να θεωρεί ότι η πιστοποίηση αυτή θα πρέπει να είναι θεωρείται ανώτερη των αντιστοίχων από ιδιωτικούς φορείς. Το 20% του δείγματος απάντησε πως δεν χρειάζεται επίσημη κρατική πιστοποίηση, ενώ μόνο το 2,7% απάντησε αρνητικά. Το 1,3% δεν απάντησε καθόλου στην ερώτηση.

5. Συμπεράσματα - Συζήτηση

Υπάρχουν τρεις κύριοι πυλώνες για την ένταξη και ενσωμάτωση της πληροφορικής στην εκπαίδευση: η υποδομή (συσκευές, λογισμικό, καλωδιώσεις κτλ), η ανάπτυξη του αναλυτικού προγράμματος και η επιλογή του κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού για τη διδασκαλία της πληροφορικής European Commission (2002). Γίνεται εμφανές από την παρούσα έρευνα ότι τα δημοτικά σχολεία έχουν βελτιωθεί σημαντικά στον πυλώνα της υποδομής, ειδικότερα τα σχολεία εκείνα που συμμετείχαν στην πρώτη χρονιά εφαρμογής του πιλοτικού προγράμματος. Βέβαια παρατηρείται ότι τα σχολεία δεν έχουν εξοπλιστεί σε όλους τους τομείς των υποδομών (π.χ. ελλιπής αριθμός διαδραστικών πινάκων και βιντεοπροβολέων σε αρκετά σχολεία), αλλά η γενική άποψη των εκπαιδευτικών για την υποδομή των σχολείων είναι θετική. Φυσικά, είναι πολύ πιθανό οι ερωτώμενοι εκπαιδευτικοί να μην είχαν σαφή εικόνα για το βαθμό εξοπλισής των σχολείων τους. Αναφορικά με τον πυλώνα του αναλυτικού προγράμματος η άποψη των εκπαιδευτικών ήταν θετική. Τέλος, στον πυλώνα της διδασκαλίας της πληροφορικής το δείγμα πιστεύει ότι το μάθημα θα πρέπει να διδάσκεται από καθηγητές πληροφορικής.

Διερευνώντας τις απόψεις των εκπαιδευτικών για την επιτυχία του πιλοτικού προγράμματος, παρατηρείται ότι οι απόψεις των εκπαιδευτικών δίστανται. Το 46,7% του δείγματος θεωρεί ότι το πιλοτικό πρόγραμμα δεν απέδωσε σωστά, αποδίδοντας τη «μη επιτυχία» του στην πρόκληση περισσότερης κούρασης στους μαθητές λόγω περισσότερων γνωστικών αντικειμένων και περισσότερων ωρών παραμονής στο σχολείο καθημερινώς, αλλά και στην έλλειψη γενικότερης οργάνωσης. Βέβαια όπως σε κάθε πειραματικό εγχείρημα το οποίο εφαρμόζεται στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδος, έτσι και σε αυτό οι εκπαιδευτικοί εμφανίζονται επιφυλακτικοί και ίσως αυτό να οφείλεται στην έλλειψη αυτοπεποίθησης και γνώσεων σχετικών με την επικείμενη αλλαγή (Jager & Lokman, 1999; Arscione & Bottino, 2000).

Στο ερώτημα αν η πρόθεση του ΥΠΔΒΜΘ να θεσπίσει ως γνωστικό αντικείμενο στο δημοτικό την πληροφορική, με ταυτόχρονη υποβάθμιση των αντίστοιχων μαθημάτων στο λύκειο, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών συμφωνεί με το πρώτο σκέλος αλλά διαφωνεί με την υποβάθμιση του μαθήματος στις άλλες βαθμίδες εκπαίδευσης.

Τέλος, στο κυριότερο ερώτημα που προσπάθησε να απαντήσει η παρούσα έρευνα ήταν αν οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι το μάθημα της πληροφορικής έχει θέση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών απάντησε ότι οι μαθητές θα πρέπει να αποκτούν γνώσεις και βασικές δεξιότητες στη πληροφορική από τις πρώτες τάξεις του δημοτικού και ότι θα πρέπει να θεσπιστούν οργανικές θέσεις για καθηγητές πληροφορικής στο δημοτικό, κάτι που ενισχύει την υποχρεωτική παρουσία της πληροφορικής στο ωρολόγιο πρόγραμμα του δημοτικού. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι οι εκπαιδευτικοί επικροτούν την πρόθεση του υπουργείου να παρέχει πιστοποίηση γνώσεων πληροφορικής μέσω της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, κάτι που ενισχύει περαιτέρω τη θέση της πληροφορικής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ συμφωνεί με τις προσαγές της σύγχρονης οικονομίας που θεωρεί τις γνώσεις πληροφορικής απαραίτητο προσόν για επαγγελματική ανέλιξη.

6. Βιβλιογραφία

- Arscone, M. & Bottino, R.M. (2000). *ICT and new teacher training models: possibilities and problems*, Genova: Instituto Matematica Applicata.
- European Commission, (2002). *Towards a knowledge-based Europe: The European Union and the information society*, European Commission, Directorate General Press and Communication. Διαθέσιμο στο (τελευταία πρόσβαση 30/11/2011) <http://ec.europa.eu/comm/publications/booklets/move/36/en.doc>
- Jager, A.K. & Lokman, A.H. (1999). *Impacts of ICT education, The role of the teacher and teacher training*. The Netherlands: Stoas Research, Wageningen.
- Αθανασιάδης, Χ. (2001). Τα εκπαιδευτικά συνδικάτα και η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, 1982-2000. Στο Γ. Μπαγάκης (επιμ.), *Αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σχολείου*. Αθήνα: Μεταίχμιο, 146-153.
- ΕΑΕΠ (2010). *Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα*, Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
- ΕΠΠΣ Πληροφορικής, (1997). *Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Πληροφορικής*, ΥΠΔΒΜΘ.
- ΔΕΠΠΣ Πληροφορικής, (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Πληροφορικής*, ΥΠΔΒΜΘ.
- Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών*. Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών
- Μακράκης, Β. & Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη, Γ., (1996). *Υπολογιστές στην εκπαίδευση: μια κριτική επισκόπηση στο διεθνή χώρο και στην Ελλάδα*, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.
- Παναγιωτακόπουλος, Χ.. (1998). Ο Η/Υ και το εκπαιδευτικό λογισμικό. Στο: Α. Κόκκος, Α. Λιοναράκης, Χ. Ματραλής & Χ. Παναγιωτακόπουλος (επιμ.), *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Το εκπαιδευτικό υλικό και οι νέες τεχνολογίες*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, 187-318.